

www.carpe.cz
CARPE
DIEM

Jiří Havel

PŘÍBĚHY PŮLNOČNÍHO SLUNCE

Jiří Havel

Příběhy půlnočního slunce

www.carpe.cz

2019

© *Jiří Havel, 2019*
© *Carpe diem, 2019*
Cover © *Petr Horáček, 2019*

www.carpe.cz

Made in Moravia, Czech Republic, EU

ISBN 978-80-7487-273-0

ISBN 978-80-7487-274-7 (pdf)

ISBN 978-80-7487-275-4 (ePub)

ISBN 978-80-7487-276-1 (mobi)

SEVER ZAČÍNÁ NA BORNHOLMU

Z vrcholu Choče je vidět na všechny strany a taky k severu. Musí to být ale Velký Choč, protože z Malého žádný sever nevidíte. Právě se na vrchol dostavila skupinka turistů a Sápál hned předvedl oblíbenou scénku na schovávání prázdné konzervy pod kámen. Tváří se přitom, jako že se rozhlíží, aby ho někdo neviděl, jak konzervu schovává a je spokojen, že ho s odsuzujícím kroucením hlavou vidí a odsuzují úplně všichni. Cim-bura Sápála vzápětí napomene a taky nad ním krotí s hraným odporem hlavou. Rozpačití turisté neví, co si o tom všem mají myslet. Zdá se, že scénka o sto let předběhla videoklipy s názvem skrytá kamera.

Sápál tak na sebe strhl pozornost a tvrdil, že ten velký kopec na severu je Babia Góra a je to poslední kopec v půlnočním směru. Pak už je jen placatina až do Svinoujscie, odkud bychom mohli doplout až na dánský ostrov Bornholm, o kterém se traduje, že už je ve Skandinávii. Úplně pravda to ale není, protože pravá Skandinávie je ještě o kousek severněji.

„K čemu taková zeměpisná věda,“ zajímala se Mluvčí a dověděla se, že Sápál má v úmyslu na Bornholm o dovolené vyrazit a to právě kvůli té zeměpisné nejasnosti. Jak vlastně může ostrov vypadat, když je i není ve Skandinávii? Tak severně jsme ještě nikdy nebyli a je hloupost hned začínat na Lofotech nebo dokonce na Nordkappu. Budeme se tam trmáčet týden – a co když se nám tam pak nebude líbit?

Naznali jsme, že je to nadmíru rozumná řeč a pokud je ostrov opravdu kousek za Babiou Górou, podíváme se, jak vypadá ze sedla bicyklu.

„Bez kajaku tam nejedu,“ prohlásil Sápál „protože na ostrově nemůže být nic potřebnějšího než právě kajak.“

„Nevím, proč se musíte o detailech dohadovat právě na Choči, když vůbec nevíte, jestli na Bornholm vůbec pojedete,“ zapochybovala Mluvčí.

Měla pravdu. Sápál odjel začátkem léta na jakousi služební cestu a Cimburovi operovali karpál.

Jeli jsme nakonec s Mluvčí sami. Taková jednoduchá výprava byla také nesmírně úsporná. Stačilo nabalit tepláky a igelitovou pláštěnku a na Škodovku přivázat jeden kajak a jedno kolo s tím, že se budeme střídát. Auto na Bornholmu nebylo k ničemu a tak trajektem z Rujány jsme přepluli jen s kajakem a bicyklem. Lodní lístek tak nestál skoro nic. Potíž nastala v přístavu v Ronne, protože z přístavu do kempu byl kus cesty a sotva bylo možné, aby jeden jel na kole a druhý za ním běžel s kajakem. Přivázali jsme tedy kajak z boku na bicykl s tím, že bicykl uměl následkem úpravy jet jen rovno a Mluvčí v zatáčkách vždycky musela nadhodit zadní kolo. Fandil jsem si, že vzbudíme aspoň malou pozornost, ale nikdo si nás ani nevšiml. Mluvčí z toho usoudila, že už jsme asi na severu, kde si prý lidé nevšimnou ani toho, že se jim na podzim ztratilo slunce.

Nic jiného se na ostrově nedá vymyslet, než ho obeplout. To ale nesmí být vlny jako kredence a vítr jako na Hornově mysu. V jachtařském klubu mně poradili, že mám plout tak, jak jdou hodinky, ale hlavně, že nejmíň tři dny nemám kvůli současnému větru plout vůbec.

O bicyklu v souvislosti s větrem žádná řeč nebyla a tak se Mluvčí vydala k západu do městečka Hasle, kde kromě uzelených herinků získá turista spoustu informací o dánsko-švédských válkách, vedených právě o Bornholm, o pirátských útocích na ostrov a také o podivných manýrech ostrovanů. Na loď, plující kolem pobřeží, bystře mávali domorodci lucernami na způsob Lorelei. Ztroskotance, napíchnuté na ostré pobřežní skály, pak lehce zbavovali jejich nákladů, protože ostro-

vanům se samozřejmě hodilo vždycky úplně všechno. Vlastní lodě dokázali naopak zachraňovat střelou, která nesla konec lana. Ten konec pak ztroskotanci přivázali na příď a loď přitáhli k pobřeží. To všechno se dověděla Mluvčí v museu v Hasle, zatím co jsem ležel na pláži a čekal, až se utiší vítr. Takové čekání je dost nuda. Hlavní město Ronne je taky trochu nuda, zvláště když se už doma rozhodne ignorant, že města jsou prostě nuda. Závidím lidem, které vzrušují baráky, parky, obchody a uličky. Tady v Ronne si ale přátelé měst moc neužijí. Nic z toho, co nabízí světová architektura nenajdou a musí se spokojit s několika hrázděnými domy, novodobým kostelem a paneláky. Knihovnu ale mají skvělou, jako všude na severu. Je to proto, aby měli v dlouhých zimních měsících severané co dělat. Stejně jako by to udělal každý, půjčil jsem si i já knihu o Bornholmu. V knize psali, že ostrov je územím, kde se poprvé dotknou sluneční paprsky dánského království. Hned mě napadlo, kde se dotknou sluneční paprsky království naposledy a bylo to na ostrově Disco na západním pobřeží Grónska. I tuto informaci měli k dispozici v městské knihovně v Ronne. Dánsko je proti nám poloviční, ale tím, že k němu patří také Grónsko, jehož nejsevernější mys je ze všech mysů na světě nejbliž severnímu pólu, musíme přiznat, že Dánsko je podivuhodnou zemí. Není to ale jen rozloha, která musí našince fascinovat. Zaujala mě informace, že Dánsko je už několik let na čele evropských zemí s nejnižší korupcí. Moc šikovní tedy Dánové nejsou, když ani neumí nikoho podplatit.

Jak je ale možné, že mají pod správou tak velké území? Jestli třeba nekradou, napadlo mě. Zlá předtucha mě vyhnala na pláž, kde zůstal kajak, pádlo a vlastně všechnen můj osobní majetek.

Na písku se povalovalo jen několik oblečených lidí, protože na severské pláži chodí lidé často oblečení.

Už z dálky byla vidět skrovná hromádka mé výbavy, ale kajak nikde, stejně jako pádlo. Nebyl ani na druhém konci pláže ani v nejbližším okolí. Bohužel ani na hladině zátoky. Rozhodl jsem se ohlásit ztrátu na policii. Než se mně podařilo zjistit, kde tady mají policajty, objevila se na obzoru loďka, poháněná kajakářským pádlem. Po chvíli připlul ke břehu čtyřicátník menšího vzrůstu, vytáhl můj kajak na břeh, pádlo zasunul způsobně dovnitř a loďku obrátil dnem vzhůru, tak jak byla. Pak se rozhlédl kolem a vytypoval si mě jako majitele. Z jeho řeči jsem pochopil, že když tam jen tak loďka ležela, projel se a nijak zvlášť se s omluvami netrápil. Představil se podivnou přezdívkou Fórum, která mně skutečně připadala zvláštní a svůj pocit jsem nezměnil, ani když Fórum sdělil, že je šéfem muzea a že mě na revanš muzeum zadarmo ukáže. Můj otlučený laminátový sjezdák se mu hrozně líbil a chtěl ho koupit za jakoukoliv, tedy jakoukoliv reálnou cenu. Svůj nejmilovanější kajak bych mu ale neprodal vůbec za žádnou cenu, protože jsme spolu prožili mnohé. Pozvánku do muzea jsem ale přijal a přímo od podivného muže Fórum jsem se dověděl, že pokud se zdá Bornholm někomu velký, hřmotný, přelidněný a potřeštěný, může se vypravit lodí na Hráškové ostrovy. Jsou jen tři a bydlí tam pár desítek lidí. Fobii netrpí, i když minulost ostrůvků, které byly už ve středověku první námořní základnou, je divoká až hrůza. Když už námořní základna pozbyla významu, udělal si tam král vězení pro, řekněme, politické odpůrce. Když ale pozbyli významu i političtí odpůrci, panovník rozdál původní vojenské domky lidem, které robinsonství na Hráškových ostrovech bavilo. Dánové i jejich král jsou prostě nějak jiní, než jsme zvyklí.

Po třech dnech se vrátila Mluvčí, které se moc líbila zřícenina hradu Hammershus, největší severská zřícenina a úplně nejvíc se jí na Hammershusu líbila podivná

osudová smyčka. Jakmile hrad začal být k ničemu, což je bez výjimky osud všech hradů na světě, místňáci ho rozebrali do základů svých domů a na všelijaké kozi chlívky. Dnes, v době uvědomělé a vlastenecké, transportují ostrované ukradený materiál zase zpátky a hradu se vrací jeho původní podoba.

„Za tři dny přece musím ostrov obeplout,“ mínil jsem a Mluvčí slíbila, že mě bude sledovat na kole kolem pobřeží, pokud to jen půjde. Byl to ale naprostý nesmysl, protože pobřeží je často skalnaté a žádná cesta tam nevede. Přesto se nám podařilo několik náhodných setkání uskutečnit a pohádat se, kdo může za to, že jsme neuskutečnili žádné ze setkání plánovaných.

Do sjezdáku se toho moc nevejde, ale naštěstí se nemusím starat o jídlo, vařiče a nádobí, protože všudycy se na pobřeží najde udírna, kde prodávají herinky a pivo. Herinky jsou drahé a mastné, ale dojede se na ně daleko. Pivo je také drahé, ale daleko se na ně nedojeďte. Kajakář má těžký život, protože pít studenou vodu na mastné herinky, není žádným gurmánským zážitkem.

Hladina je jako zrcadlo a pod přídí se dějí věci. Kameny větší i menší, obalené chaluhami a řasami, vyráží z hlubin proti kajaku a protože dno není samozřejmě rovné, nemůžete se zbavit dojmu, že některá z podmořských oblud udělá tečku za vaší plavbou. Nikdy se to ale nestane, protože všechno je jen optický klam, způsobený čistou vodou. Hloubka u břehu je nejmíň deset metrů. Každý skalnatý poloostrov je obsazen racky, kteří tam mají domovské právo a skály opouští, zřetelně otrávení, až na poslední chvíli, jak jim velí bezpečná vzdálenost. Vychutnávám svoji převahu pána tvorstva. Sám jediný vyženu bez větší námahy obrovská bílá hejna a s uspokojením naslouchám jejich bezbrannému kejhání. V hradním přístavu Hammerhavnen máme dohodnutý sraz a mívám také doplnit kalorie uzemy

herinky, které jsem si přivázal za sebe na palubu. Zůstal tam po nich jen kus mastného potrhaného igelitu. Racci nad pánem tvorstva tentokrát zvítězili.

Namísto Mluvčí na kole se nečekaně objevil osamělý mořský kajakář, plující v opačném směru, než jsem zvolil já. Při pohledu na tu jeho laminátovou skořápku, jeho osamělost a množství okolních slaných vod, hleděl jsem na něho s obdivem. Když se potkají dva osamělí kajakáři na široké hladině, není možné a ani slušné, aby neprohodili pár slov. Ten můj kajakář se představil přezdívkou Mozart. Bydlí v Allinge na severním pobřeží a pluje dokola stejně jako já. Na rozloučenou mně sdělil svoje řádné jméno, tedy něco jako Jergensen nebo Hansen a možná i Olsen a vyslovil hned domněnku, že jméno stejně zapomenu. Mám mu ale napsat, jak jsem doplnul. Stačí adresa Mozart, Allinge. Dodnes si sem tam sdělujeme, kam kdo právě doplnul.

Za chvíli po rozloučení padla hustá mlha a zřícenina Hammershusu z té mlhy trčela tak strašidelně, že jsem se na ni raději ani nedíval. Skály s pískovými plážemi se střídají v pravidelných rytmech, po skalách nikdo nelez a na plážích nikdo neleží. Pár barevných domků ale prozrazuje plaché domorodce, kteří jsou buď na rybách nebo doma vyřezávají, vymačkávají, vysekávají, odlévají, vybarvují a všelijak vylepšují dřeva, kameny, sklo, keramiku, hadříky a slámu tak, aby se jim to líbilo. Po dospělých se opičí i děcka a natírají kameny u vchodů pestrými barvami. Všichni se z výtvorů všeho druhu radují a nikoho nenapadne vytáhnout šablonu pro rozlišování umění od šmejdu.

O skalách Hellingdomklipperne se nikdo neodvází říct nic špatného, protože už podle jména jsou to posvátné útesy. Ponořil jsem se do chladivých vln, protože taková koupel tady slibuje omládnutí o deset let. Je to ale klamavá reklama, protože zázrak se koná jen na

svatého Jana, kdy si severskou dovolenou bere málokdo. Za hodinku dopluge kajak do Gudhjemu, který je bezesporu nejhezčím místním městem, přesněji městečkem. Pestrobarevné domky trčí na ohlazených skalkách a pokud se nechcete trmácet do Grónska, prozradím vám, že Gudhjem vypadá tak trošku jako Godthab. Konec konců není důvod, proč by Dánsko nemělo vypadat všude dánsky. Hlavní ulice jde tady tak prudko s kopce, že po ní nesmí jezdit cyklisté, což je v zemi bicyklů raritou. Mluvčí jako obvykle nikde, rokeri má dovolenou a než bych se belhal do zmíněného kopce, využiju radši svoji železnou zásobu, obsahující tatranky a miňonky.

Kamenitý břeh plný racků a kormoránů se po pár kilometrech změnil na skálu s mohutnou rozsedlinou, které říkají Rankloeve a vyznačuje se dvěma zajímavostmi. Tou hlavní je, že třímetrovou rozsedlinu, asi třicet metrů hlubokou přeskočil při své návštěvě Bornholmu ruský car Petr Veliký. Při dnešních atletických výkonech se ten carský neblíží žádnému z rekordů, ale Petr měl k dispozici rozběh po nerovné skále jen pár kroků a podle záznamů měl na nohou jezdecké boty s ostruhami.

Tou druhou zajímavostí byla nečekaná přítomnost Mluvčí, ačkoliv ke skále od silnice žádná cesta nevedla a také nemohla vědět, kdy budu tudy projíždět. Sice to nevěděla, ale řekla, že to tušila a to vysvětluje v životě mnohé. Jaký druh tušení způsobil, že nebyla naopak na dohodnutém místě v Gudhjemu se nikdy uspokojivě nevysvětlilo.

Ne, nepletete se. Nebyla ani ve Svaneke a nepletete se ani v tom, že dánské slovo svan vám připomíná labuť. Už od pobřeží lákají k návštěvě pod patronací UNESCO červené, žluté a modré hrázděné domečky, kde bydleli odjakživa rybáři. Jistě nikoho nepřekvapí, že tam bydlí dodnes a dodnes staví jejich ženy do okének zapálenou

svíčku, aby se jim jejich živitelé někde na moři neztratili. Činí tak i v době radarů a džípíseks, protože dobře ví, že s láskou zapálená svíčka je nahraditelná jen stěží.

Noc na trávníku vedle udírny nestála za nic. Lenost mně ale nedovolila odstranit původ nevysvětlitelného hluku, připomínajícího pokus o bubnování na plechový sud v kombinaci s neartikulovanými výkřiky opilce nebo snad nešťastníka. Ráno jsem zjistil, že v nedaleké popelnici je uvězněný racek. Zřejmě ho něco v otevřené popelnici zaujalo, spadl dolů a víko za ním zaklaplo. Za drzost a nepozornost se platí. Protože jsem kvůli němu celou noc nespal, rozhodl jsem se, že ho v popelnici nechám. Můj hrůzný pomstychtivý trest se neuskutečnil díky uklízečce četě, která ptáka osvobodila a mě jen tak mimochodem upozornila, že tady není žádný kemp, že se tady bydlet nesmí a tak podobně. Kdo jinému jámu kopá...

V kempu na začátku písečných dun Dueodde jsem rozpoznal náš modrý stan a před ním hromadu klestí na oheň. Mluví něco míchala v hrnci. Míchala s jistotou a vehemencí, protože si byla jista, že jsem tudy ještě neproplul. Bez jakýchkoliv uštěpačných úmyslů jsem si vzpomněl na rčení, že ženská nemá opouštět kuchyň, ledaže by přivezli uhlí. Moudrost, ale především teplý hrnec, mně varovaly, abych podobné hlouposti raději nevyslovoval.

Na Dueodde vždycky fouká vítr a vždycky tady příboj vytváří plno táhlých vln, které začínají něžně ve velké vzdálenosti a později se valí s temným hukotem proti žlutým dunám.. Protože nic není jen černobílé, někdy se vlny zarazí o nanesený písek už kilometr od břehu a najednou se vám pod přídí vynoří nečekaně nazelenalý hřbet, aby s vámi smýkl, kam se mu zachce. Pluje-li místem skupina kajakářů, docela určitě vlna někoho převrátí. Pluje-li jen jeden, je pravděpodobnost převrácení pochopitel-

ně menší. Uvedená pravděpodobnost má ale do jistoty hodně daleko a rozhodně není propagací sólo kajakářů. Komu nevadí nepravidelný hukot moře a dokonce si v něm libuje, potom udělá dobře, když pláž Dueodde přeplyje až na její západní konec.

Dunění nepřestalo ani ráno, když už byly příbojové vlny daleko vzadu. K nim se přidal hukot letadel a vrtulníků, protože z lesa ve vnitrozemí se valil šedý sloup dýmu. Lesů tady mají strašně málo a teď jim ještě zhoří. Mojí starostí je dopádkovat dnes do Ronne, okruh kolem ostrova dokončit a pokusit se o setkání s osamělou Mluvčí za účelem výměny sportovního náradí. V místě středověkého masakru, kdy se v bitvě o Bornholm potopilo plno švédských i dánských vojenských plavidel, se našinec cítí také trošku námořníkem. Vzdávám tichý hold všem, kteří tehdy klesli do chladných vod Baltu. S počty lodí, mečů a ani námořníků vás nebudu trápit a předpokládám, že detailisté si všechna ta čísla najdou na internetu. Místo obvyklé rokeri stojí na břehu památník bitvy a u památníku nečekaně Mluvčí s rohlíky, salámem a pivem, protože pivo byl vždycky severský nápoj a vikingové si v jeho pití libovali už před víc než tisíciletím.

Kemp Galoken v Ronne se z kajaku nedá minout a jak se ukázalo, nedal se minout ani z bicyklu. Strašně jsem se těšil, jak Mluvčí ukázkově předvedu, jak má vypadat ideální zajišťovací cyklodoprovod osamocené kajakáře.

Odhadl jsem její plavební rychlost na 5 hodinových kilometrů a pečlivě prozkoumal z mapy pobřeží. Dovolil jsem si jen docela malou odbočku do Nykeru, kde je jeden ze čtyř obranných kostelů, kterým se ostrované pyšní. Ano, slyšíte dobře. Obranný kostel. Dole se duchovní modlil za úspěšné přežití a z horních střílen usilovali obránci o nepřehití nepřátel. Když jsem se po

prohlídce podivného kostela vrátil k pobřeží, nebyl jsem si jist, jestli Mluvčí už proplula. Vydal jsem se jí pro jistotu raději naproti směrem k Ronne, ale nepotkali jsme se. Navštívil jsem další obranný kostel v Olskeru a spěchal jsem do Allinge na písčitou pláž, ale Mluvčí se neobjevila. Neměl jsem štěstí ani v Osterlars, kde shodou okolností stojí také obranný kostel, ani v Ny-lars, kde na mě čekal ten poslední. To už ani nemělo smysl se o setkání pokoušet, protože do kempu Galoken v Ronne už bylo jen mizerných deset kilometrů. Cítil jsem vinu za takovou péči, ale Mluvčí měla všechno potřebné s sebou a zřetelně ani nepočítala s tím, že se někde potkáme.

Před vyplutím trajektu jsme krátce navštívili mořského starce v jachtařském klubu. Pochválil nás za úspěšné obeplutí Bornholmu a s upřímným stiskem ruky sdělil, že na jaře se ostrované vždycky strašně těší, až k nim turisté přijedou. Ještě mnohem víc se ale těší, až zas na podzim všichni odjedou a zavládne všude pokoj, klid a mír.

Přes nepřilíš lichotivé rozloučení jsme se nemohli zbavit jakéhosi blížie nedefinovatelného pocitu, že jsme na Bornholmu něco zapoměli a že se sem musíme vrátit. Ten pocit nemívám vždycky a všude, ale při nástupu na palubu trajektu v Ronne ho mám už asi podesáté.

NA ŠPICBERKY SE MUSÍ TRÉNOVAT

Pro Brňáka jsou Špicberky samozřejmým názvem, jako by byly někde kousek za městem. Prostě špičatý bergy. Pro vysvětlení nemusíte chodit daleko. Nad názvem Restaurace Na Špici nezaváhá nikdo a ten „berk“ slyšíte i ve Špilberku, nejznámější brněnské památce. Nic na tom nemění ani skutečnost, že pravověrný Brňák Špilberk navštívil naposledy na školním výletě. Kromě jazykových hrátek s názvem, nemá Brno se souostrovím nic společného. Dokonce tam Masarykova univerzita ani nepostavila výzkumnou stanici, protože ji postavila v Antarktidě a na dvě stanice jí nikdo prachy nedal. Na Špicberkách tedy postavila stanici pro změnu Jihočeská univerzita, aby tam zkoumala tání ledovců. Byl to naprosto správný a logický nápad, protože kromě ledovců tam už nic jiného netaje.

Dávno už je zapomenuto, že dlouho před tím, než se vědci rozhodli prohlédnout si na jihu zblízka tučňáky a než půlnočním směrem vyrazili plašit lední medvědy, napadlo nadějného horolezce Sápala zapsat se do dějin souostroví Svalbard, chcete-li Špicberků, kvalitním horským prvovýstupem. Tedy žádný bombastický projekt, ale jen mladická romantika a možná i kousek exhibicionismu. Tomu jsem porozuměl hned. Do hor a severských tunder se lidé příliš nehrnou. Buď jsou to rození zvědavci nebo opožděně narození rytíři, ale často také synáčkové, znudění všezahrnujícím pohodlím.

Rok trvalo, než jsme našli třetího účastníka, protože odborná literatura tehdy dvojčlenné výpravy z bezpečnostního hlediska nedoporučovala. Tím třetím bylo lezecké oddílové děvče s přezdívkou Mluvčí. Přezdívku získala díky svému talentu bystře zahajovat debaty na jakékoli konverzační témata s lidmi obého pohlaví bez ohledu na národnost, barvu pleti a politické přesvědčení. Nebylo od

věci, že dovedla také nakupovat a vařit a především se nikdy zbytečně nepletla do řešení důležitých věcí.

Když už jsme tedy věděli kam pojedeme, kdy a s kým, nebylo na škodu pořádně otestovat naše organismy, abychom zjistili, jestli v nás něco je a když, tak co. Šlo především o to, aby se snad někdo při prvních očekávaných nesnázích hned nerozplakal. Cestě na sever by jistě slušely prověrky v zajetí ledových krápníků, ale ve Víru tehdy žádné krápníky nerostly a ani drytooling ještě nespatriil světlo světa. Sníh ale sem tam přece jen napadl a také vody bylo dost. Možná i překvapivě moc, jak jsme se měli brzy přesvědčit.

Vlak do Náměště jede z pátého nástupiště a v Náměšti vede hned z nádraží cesta k Anině aleji, kterou domorodci znají jako Annastrasse. Běžky se sice ke sjezdu do údolí Oslavky moc nehodí, ale těžko v přípravě může skutečně někdy znamenat lehkou v boji. Po břehu nevede žádná cesta a o požitku z běžkování nemůže být řeči. Pro požitky tady ale nejsme. Časem úplně zastavila náš postup skála a bylo třeba překročit řeku na druhý břeh. V zatáčce pod skalou bývá obvykle řeka hlubší, led jaksi průhlednější a málo důvěryhodný. Sápál se samozřejmě hrnul jako první a také se jako první hned propadl. Stačil ještě roztáhnout ruce, kterými potom ulamoval další a další ledové kry. Především se snažil zbavit běžek, které mu samozřejmě v pohybu dost překážely. Nakonec se zbavil jen jedné a pochopitelně ho její osud v ten moment vůbec nezajímal. Krásná žlutá běžka zmizela pod ledem, ale Sápál na štěstí pod ledem nezmizel a s pomocí boží se nějak vydrápal na břeh, abychom pak lehkým vlčím klusem dosáhli blízké obce Senorady, hospodu, rozžhavená kamna a čaj s velkým rumem. Domů jsme se vrátili potupně autobusem se zdviženým prstem, že na vysokém severu může být ledu, vody a chladu ještě víc.

Autem se dá dojet do Tromsö za pět dnů a díky Mluvčí se hned pátý den podařilo přitulit se ke skupině místních študáků, kteří si přes prázdniny potřebovali brigádnicky přivydělat. Práce pro krále Olafa bude zajisté také solidně honorovaná. Dlužno říct, že nás nepřijímal sám král, ale jeho zástupce pro věci technické, v našem případě správce hřbitovů a parků města Tromsö. Mít na starosti hřbitov vysoko za polárním kruhem je samo o sobě vyznamenáním. Ten norský správce a náš momentální šéf se ještě ke všemu jmenoval Spjelkavik. Z ničeho nedělal vědu. Přidělil nám dvoje hrábě, krumpáč, lopatu a kolečko. Pak vytyčil plochy, které máme udržovat pokud možno rovné a čisté, tedy bez krtičinců, větví a listí. Za čtrnáct dnů v sobotu odpoledne máme očištěné náradí uložit pod kaštan hned vedle vstupu. Tím okamžikem náš pracovní poměr skončí.

„No a jak to bude...“ vykoktala Mluvčí.

„Slíbené peníze vám vyplatím hned,“ řekl Spjelkavik, z kožené tašky vytáhl tři připravené obálky, pak stiskl každému ruku a odešel.

„Asi ke králi,“ odhadl Sápal a všichni jsme byli chvíli jaksí rozpačití.

Napadlo mě, že bychom mohli na Špicberky odletět hned, ale neodvážil jsem se to navrhnout. Zbývající členové výpravy nebyli jistě o nic hloupější a napadlo je to určitě taky. Nikdo ale nic neřekl a šli jsme hrabat listí. Hrabali jsme poctivě 14 dní a hřbitov jsme opustili až v sobotu odpoledne, kdy už přistávalo na blízkém letišti modré letadlo společnosti Braathen safe.

„Ať se propadnu, jestli jsme na hřbitově zapomněli jedinej lupen,“ zhodnotil naši práci Sápal.

„Taková solidnost se nám musí určitě vrátit,“ vyslovil jsem přání k nebesům s nádechem lehkého vyděračství.

Mluvčí v tom ale žádnou solidnost neviděla a naopak si nedovedla představit, že bychom zmizeli hned

potom, co nám Spjelkavik předal obálky a stiskl ruku. Člověk někdy dospívá až do maturity a nakonec stejně nic. Tady, na hřbitově za polárním kruhem, jsme dospěli ve vteřině i bez zkoušky. Na letišti nám ale stejně nezvážili bagáž, tedy žádná nadváha a to jsme samozřejmě tehdy neměli jen platební kartu a notebook. Tak vidíte, už je to tady a štěstí se definitivně obrací na naši stranu.

Skutečně. V přístavu v Longyearbyen stála opuštěná rybářská chata, sice bez dveří, ale zato s výhledem na ledovce Ostrova prince Karla. Hlavně však jsme měli přehled o místní lodní dopravě. Tato skutečnost zvyšovala naši naději, že se nějakou lodí dostaneme k nástupu na nejvyšší vrchol souostroví Newtontoppen. První den se ale ve věci lodní dopravy nedělo nic. Jinak se dělo hodně v oblasti nárazového větru, který nám odnesl ručně vyrobené plováčky z drčeného polystyrenu. Protože byly zároveň madračkami, nářek nad nenahraditelnou ztrátou byl dvojnásobný. Ustlali jsme si na potrhaných sítích a jako stůl nám posloužilo dno převrácené polorozpadlé bárky. Vcelku komfortní ubytování, protože střecha nevykazovala žádné vady a hlavně po nás nikdo nechtěl žádné peníze.

Po strastiplné cestě jsme dokázali při nikdy nezapadajícím slunci spát do desáté hodiny dopolední, což se možná přibližovalo nějakému místnímu rekordu. V přístavu se mezitím pokoušel nahodit pan Trolldmyr motor svého sportovního člunu. Uměl jen norský, ale rozuměli jsme si perfektně. Prstem ukázal na hladinu a naznačil velké vlny. Pak ukázal na druhou stranu zátoky Adventbay na nás a na svůj kluzák. Závěrem pokrčil rameny, zavrtěl hlavou a svěsil koutky. Pozval nás tedy na projížďku, ale současně ji zpochybnil. Mluvčí oznámila, že nemusí být nutně u všeho, tak jsme do loďky vlezli se Sápalem sami. Kluzák vyrazil proti vlnám a protože to byla sportovní loď, skákala za

strašlivých nárazů po hřbetech vln tak sportovně divoce, že Troldmyr uhasil cigaretu, chtěl po nás, abychom se drželi a dokonce, abychom kluzák vyvažovali. Na sobě měl plováčku na znamení, že počítá se vším. I bez plováček jsme počítali se Sápalem také se vším. Člun nějak tříkilometrovou zátoku přeskákal a ani jsme na druhé straně nepřistáli. Troldmyr zamířil prstem na nebe a potom na hodinky, jako že se počasí může časem zhoršit, vítr zesílit a zlí trolové probudit. Bylo by dobré neztrácet čas. Neprohlédli jsme si ani městečko Advent City. Stejně mělo ale jen dva domy, což je zřejmě v těchto šířkách pro City dostačující. Zpátky to šlo trochu líp. Možná už jsme byli lepší námořníci, ale spíš šly vlny a vítr z nějaké příznivější strany. To se prý na moři často stává. Získanou moudrost, která ovšem nebyla zas tak kdovíjakou moudrostí, jsme si pak stokrát ověřili v následujících desetiletích. Mluvčí vstala od ohně, přiložila si ruku nad čelo a upřeně nás pozorovala, z čehož jsme usoudili, že situace je pro ni zajímavá. S díky jsme se rozloučili s Troldmyrem a nezbylo nám, než lovit lodní dopravce dál, abychom se přeplavili 60 kilometrů k ledovci, odkud jsme po dvou dnech pochodu mínili vystoupit na nejvyšší horu Špicberků Newtontoppen, vysokou přes 1700 metrů.

Lodkami se to ale v přístavu dvakrát nehemžilo a protože půlnoční slunko viselo málem uprostřed oblohy dnem i nocí, bylo nám líto bezzubého čekání a promarněných dnů.

„Aspoň se zatím podívat z okolních tisícovek a uvidět krále Špicberk aspoň z dálky,“ hořekoval Sápál.

Cesta tundrou mezi trávou, kamením, mokřinami, květy dryádek a žlutých polárních máků nás dovedla k nevábné ledovcové moréně a nad ní k špinavému jazyku ledu, který se po pár stovkách metrů změnil v čistá bílá sněhová pole. Svým sklonem připomínal

svah prudkou sjezdovku, ale nezůstal takový. Za hodinu už jsme nasadili mačky a Mluvčí dokonce utrousila cosi o laně. Pak už se z ledu vyloupl skalní štít a závěr spočíval v zábavném skalním lezení. Z vrcholu přehlédl člověk s dobrým zrakem celé souostroví.

Třináct větších ostrovů a bezpočet ostrovů malých, plných špičatých hor. Tedy všechny byly špičaté až na Newtontoppen, rozložený pohodlně do šířky přes půl obzoru, prostě jako král. Pár dní jsme se tak potulovali po okolních dostupných kopcích, které už bohužel měly svoje jména, třeba Breikampen nebo Tronfjellet. Těm, kterým v mapě název chyběl, jsme se pokoušeli vnutit jména, jako třeba Sápalfjellet, Mt Sápál a podobně, ale protože jsme o tom nikomu neřekli, názvy v žádných mapách nehledejte.

Než jsme jednoho rána vyrazili na další túru, přiřítíl se na molo na bicyklu mladík s rozevlátými blond vlasy a vousy, učiněný viking. Že nás už pár dní pozoruje a že jsme asi nadšenci a že nás odtransportuje až k ledovci, po kterém se dá za dva dny dojít k vytouženému Newton-toppenu. Tvrdil jsem, že transport zařídil na dálku Spjelkavik prostřednictvím parapsychických sil, smíchaných s trolími manýry a polární září, ale prý mně už z toho hráblo a nemám nikdy sundávat na slunci čepici a ledovcové brýle. Plavidlem nebyl tentokrát žádný sportovní kluzák, ale solidní dřevěná lodička dokonce s kabinkou, velkým kormidelním kolem a pomaluběžným motorem. Prý nám bude plavba do Tempelfordu trvat asi 12 hodin. Tedy pokud nebudeme muset přisednout do bárky s vesly, kterou naše loďka vlekla za sebou. Mysleli jsme si, že to je záchranná loďka, ale byla to suchozemská navivita, protože na té loďce dovesloval kapitán vždycky ke břehu, když někde zakotvil. Viking se nad naší navitou usmíval, ale nesmál se. Co mohou pravověrní suchozemci vědět o slané vodě?